

Beata Kurządkowska

Ogólnopolska Interdyscyplinarna
Konferencja Naukowa "W rytmie
zegara..." : interpretacje, Olsztyn,
24-25 kwietnia 2015 roku

Prace Literaturoznawcze 3, 389-392

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Beata Kurządkowska

Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „W rytmie zegara...”. *Interpretacje*, Olsztyn, 24–25 kwietnia 2015 roku

W dniach 24–25 kwietnia 2015 roku na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyła się ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „W rytmie zegara...” *Interpretacje*. Jej głównym organizatorem był Zakład Literatury XX i XXI Wieku Instytutu Filologii Polskiej.

Przedmiot dyskusji określony został metaforycznie: zegar i jego funkcje; konkretność i temporalność. W ten sposób doprecyzowany temat wymuszał dyscyplinę w przedstawianiu wyników badań kilku dziedzin nauk humanistycznych. W centrum znajdował się zawsze motyw zegara, a poruszane zagadnienia podejmowane były wokół kwestii chronozoficznych.

Celem konferencji miała być wymiana poglądów na tematy dotyczące zegarów; określenia ich funkcji w sztuce i kulturze; uwzględnienia różnych kontekstów, które zostają uruchamiane poprzez pojawienie się tego przedmiotu-narzędzia.

Inauguracyjny dzień konferencji rozpoczęły obrady plenarne. Jako pierwszy wystąpił dr hab. Leszek Teusz, prof. UAM, który wygłosił referat „Zegar bojaźni Bożej”. Motyw zegara w barokowej poezji „rzeczy ostatecznych”, stanowiący inspirujące wprowadzenie do refleksji o upływającym czasie. Mgr Marcin Karwowski (UMK) w wystąpieniu *Zegar – narzędzie do zarządzania czasem* zilustrował, w jaki sposób gospodarować czasem, aby wypełnić każdą godzinę pożytecznie. Tę część obrad zakończyła mgr Celina Strzelecka (UWr), omawiając koncepcję zegara świata w przejawach dawnego i współczesnego myślenia. Poruszone tematy wywołały szereg refleksji wśród słuchaczy, którzy dzielili się swoimi opiniami i zadawali pytania.

Po przerwie uczestnicy konferencji obradowali w trzech sekcjach. W sekcji pierwszej wystąpił dr Paweł Graf (UAM), który mówił o fenomenologii i estetyce minuty. Następnie dr Jacek Krawczyk (UWM) rozważał problematykę oczekiwania sacrum w opowiadaniach Zygmunta Haupta, a mgr Ewelina Szurgot-Prus (UAM) przedstawiła dociekania dotyczące czasu egzystencji człowieka, pojmowanego jako początek starości. Mgr Tomasz Błaszczak (UAM) kontynuował ten temat, skupiając uwagę na problematyce kresu życia. Mgr Jarosław Besztak (KUL) przedstawił znaczenia motywu zegara w twórczości polskich emigrantów i zesłańców.

W drugiej sekcji tematyka wystąpień referentów skupiła się wokół interpretacji motywu zegara w najstarszych polskich utworach. Obrady rozpoczęła mgr Katarzyna Zielińska (UKW), która przedstawiła *Refleksje o czasie*

w twórczości Mikołaja Reja. Dr Emilia Janowska (UWM) zajęła się zagadnieniem kalendarza w pismach polemicznych Kasjana Sakowicza, a mgr Marta Małyńska (UWM) omówiła motyw zegara w wybranych utworach pisarzy epok dawnych. Mgr Marta Król (KUL) zaprezentowała miernik czasu, jakim była *Osiemnastowieczna klepsydra*. Interpretacje tekstów romantycznych, których dokonał dr Andrzej Kotliński (UWM), uzmysłowiły słuchaczom fakt, że w literackich utworach motyw zegara przedstawiany jest często jako obraz antropomorficzny, gdyż zegar „bije”, „chodzi”; w takiej upersonifikowanej roli zegar pojawił się w wystąpieniu pt. „Pan zegar”. *Kurantowy chronometr w świecie szlacheckiej idylli*.

W sekcji trzeciej uczestnicy konferencji wysłuchali referatu *Rytm życiowej partytury: Zegarek Szaniawskiego – Zegarek Antczaka* dr Kamili Bialik (UWM). W swoim wystąpieniu mgr Ewelina Pudełko (UO) omówiła motyw zegara w poemacie *Dreszcze zimy* Stéphane’a Mallarmégo, a mgr Łukasz Wróblewski (UJ) opowiadał o *Wyścigu z czasem* Andrew Niccola, zaś mgr Dawid Winclaw (UMK) przedstawił referat pt. *Kres czasu czy czas kresu? Giorgio Agamben o mesjańskiej koncepcji czasu św. Pawła*. Obrady tej sekcji zakończyło wystąpienie Marka Maruszczaka (UWM) na temat symboliki stosowanej w telewizyjnych reklamach marek zegarkowych.

Po przerwie obiadowej uczestnicy i goście wzięli udział w minispektaklu w wykonaniu studenckiego Koła Naukowego olsztyńskiej polonistyki, „Ars Scripta”, którego opiekunem jest dr Paweł Pietrzyk.

Obrady popołudniowe odbywały się w dwóch sekcjach. W pierwszej z nich dr hab. Grzegorz Igliński, prof. UWM, rozpoczął rozważania dotyczące temporalności, mówiąc o Nietzscheańskiej nauce afirmacji w sonecie Leopolda Staffa *Ja*. Dr Agnieszka Grzelak (UKW) zaprezentowała funkcje zegarów w prozie Stanisława Przybyszewskiego, a dr Anna Rzymaska (UWM) zajęła się problemem czasu i motywem zegara w powieści *Bohiń* Tadeusza Konwickiego. Barbara Zwolińska (UG) mówiła o zegarze przemijania we wczesnej prozie Jarosława Iwaszkiewicza.

W drugiej sekcji wystąpili: mgr Justyna Tuszyńska (UMK) z tekstem *Dowód czy rekwizyt? O funkcji zegara w klasycznej fabule kryminalnej*, Joanna Roś (UW) z referatem *Zegar na dworcu w Tlelat. Refleksje na temat czasu w „Modlitwie Alberta Camusa” Ewy Filipczuk* oraz mgr Agata Bernaś (UMK), która wypowiedziała się na temat: *Groźny w całości, jeszcze gorszy w kawałkach – personifikacje części mechanizmu zegara wykorzystywane w tekstach wybranych polskich utworów muzycznych*.

W następnym dniu konferencji obrady odbyły się w dwóch sekcjach. Pierwszą rozpoczął referat pokazujący funkcję zegara w przestrzeni Tel Awiwu, wygłoszony przez dr hab. Beatę Tarnowską, prof. UWM pt. *Europa – Tel Awiw. Miejskie zegary jako element pejzażu dźwiękowego w prozie Natana Altermana Tel Awiw ha«Ktana*. Mgr Grażyna Czerniak (UWM) przybli-

żyła życie dawnych Litwinów i Żmudzinów w rytmie natury, a mgr Justyna Zaborowska (UWM) interpretowała pojęcie czasu w związku z pamięcią i tożsamością wykreowanymi w utworach Agaty Tuszyńskiej.

Obrady drugiej sekcji skoncentrowały się na problematyce czasu rozpatrywanej interdyscyplinarnie. Rozpoczęła je mgr Klaudia Koniecko (UWM) referatem o wpływie czasu na polską blogosferę. Mgr Szymon Waszkiewicz (UWM) przedstawił pochodzenie i budowę pierwszego zegara słonecznego na Suwalszczyźnie. Paulina Szyrenos oraz Mateusz Czeczuk (Politechnika Białostocka) przybliżyli kulturę czasu w różnych tradycjach. Mgr Michał Wachuła (UP im. KEN) podzielił się przemyśleniami o pojmowaniu porządku czasowego w traumatycznym świecie obozów koncentracyjnych.

W sekcji pierwszej przed przerwą obiadową uczestnicy konferencji wysłuchali wystąpienia dr hab. Ewy Krawieckiej, prof. UAM, dotyczącego „kobiecego zegara życia a sakramentu czasu” w powieści Sigrid Undset *Krystyna córka Lawransa*. Potem wysłuchano referatu prof. Zbigniewa Chojnowskiego (UWM), który przedstawił funkcjonowanie znaczeniowe motywu zegara w powieści Witolda Wirpszy *Pomarańcze na drutach*. W swoim wystąpieniu mgr Łukasz Biały (UŁ) zrekonstruował historię i wyglądy zegarów użyteczności publicznej w XIX-wiecznej Łodzi. Mgr Anna Kazimierzczak-Kucharska (UKSW) przybliżyła problematykę metafizycznych podstaw czasu w *Timajosie* Platona, a mgr Katarzyna Bagrowska (UO) omówiła biblijne rozumienie czasu.

W drugiej sekcji dr hab. Marek Melnyk, prof. UWM przedstawił historię powstania, funkcjonowania i zmian kalendarza juliańskiego w katolicko-prawosławnej literaturze polemicznej, a dr hab. Joanna Chłosta-Zielonka, prof. UWM zajęła się funkcjonowaniem motywu zegara i jego znaczeniowymi wariantami w piosence rozrywkowej. Mgr Beata Hałas (UG) przeniosła słuchaczy w świat wiktoriańskich wartości w *The CuckooClock* M. L. Mole-sworth, a mgr Wojciech Boryszewski (UWM) omówił anachronizmy w powieści *Kochanica Francuza* Johna Fowlesa.

Podsumowaniem drugiego dnia konferencji były obrady plenarne, podczas których głos zabrali: mgr Iga Łomanowska (UJ) z referatem pt. *Zegar na środku wioski, który mierzy czas śmierci Boga. O dziwnym axismundi w filmie Madeinusa Claudii Llosy*, a także mgr Lidia Urbańczyk (UO), która mówiła o czasie w cyklu *Abarat* Clive’a Barkera. Mgr Jacek Molencki (UŚ) wygłosił referat: *Zegar jako strażnik i władca życia w przykładach popkultury*, a mgr Helena Jadwiszczok-Molencka (UŚ) omówiła społeczno-kulturowe funkcjonowanie zegarów miejskich.

Referenci, którzy przybyli do Olsztyna, by wspólnie dyskutować o zegarach, dowiedli, że temat ten jest interesujący, kryje wiele tajemnic i pozwala na debatę w interdyscyplinarnym ujęciu. Zegar odmierzający czas (motyw, symbol, trop w literaturze, malarstwie, muzyce, rzeźbie, fotografii) ma wiele

ukrytych znaczeń i funkcji. Ich analizowanie prowadzi do odkrywania różnych sposobów wyrażania racjonalnych wysiłków człowieka, jego historii, duchowości, życia społecznego oraz indywidualizmu. Zegar jako niezbędny przedmiot kulturowy i narzędzie codziennego użytku inspirowane do rozważań o tajemnicy kosmosu, świata, doświadczania czasu przez człowieka.

Aleksandra Bączek

Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Seriale w kontekście kulturowym. Po dwóch stronach ekranu*, Olsztyn, 7–9 maja 2015 roku

W zeszłym roku organizatorzy konferencji *Seriale w kontekście kulturowym. W poszukiwaniu i ideału straconego czasu* obiecali uczestnikom, że odbędzie się jej kolejna edycja. Dotrzymali słowa i badający fenomen seriali mogli ponownie przyjechać do Olsztyna, aby wziąć udział w interdyscyplinarnej dyskusji. Druga odsłona konferencji *Seriale w kontekście kulturowym* (tym razem z podtytułem *Po dwóch stronach ekranu*), organizowanej przez Instytut Filologii Polskiej i Katedrę Filologii Angielskiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, odbyła się w dniach 7–9 maja 2015 roku na Wydziale Humanistycznym. W tegorocznej edycji wzięło udział 74 uczestników.

Spotkanie rozpoczęło się od obrad plenarnych. Pierwszy prelegent, Dariusz Baran, mówił o nowym poziomie społecznego odbioru seriali, na który wpływ mają m.in. łamanie przez nie tabu, kreowanie konkretnych typów bohaterów czy zjawisko „drugiego życia” serialowych treści w nowych mediach. Kolejny referat wygłosiła Katarzyna Czajka, która analizowała sposoby promocji seriali w mediach społecznościowych, posługując się przy tym przykładami trzech stacji telewizyjnych (BBC One, AMC, HBO), prowadzących odmienną politykę względem serialowych fanów. Z kolei Artur Majer opowiadał, z perspektywy producenta, o kolejnych etapach produkcji serialu dla Telewizji Polskiej i wskazywał elementy, które można uznać za kluczowe w procesie jego powstawania.

Po zakończeniu wykładów plenarnych uczestnicy obradowali w poszczególnych sekcjach. W pierwszej z nich dyskusja koncentrowała się wokół społeczności fanowskich. Poruszono kwestie takie, jak relacje twórców seriali z fandomami (referat Aldony Kobus) oraz trudności w wytyczeniu granicy fan fiction (o zjawisku tym mówiła Dominika Kozera na przykładzie serialu *Shameless*). Tematem przewodnim drugiej sekcji była genologia telewizyjna. Tomasz Jacheć próbował udowodnić, że w serialach odmiennych gatunkowo